

“Conseqüències sobre la descendència de la malaltia mental no tractada en l’ etapa perinatal”

Maria Giralt

Servei de Psiquiatria (programa pediatria i perinatal)

Hospital Universitari Germans Trias i Pujol

10 de Maig del 2019

Germans Trias i Pujol
Hospital

Institut Català de la Salut

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

ÍNDEX

- Introducció a la Psiquiatria Perinatal
- Efectes de la malaltia no tractada
- Mecanismes de programació fetal
- Psicofàrmacs i embaràs
- Propostes d'actuació durant l'embaràs en els principals trastorns psiquiàtrics
- Conclusions

INTRODUCCIÓ

DEFINICIÓ

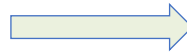
- La **Psiquiatria Perinatal** és una àrea de coneixement que té com a objectiu l'atenció, el tractament i la investigació dels trastorns psiquiàtrics durant l'embaràs, la lactància i el puerperi.
- Inclou:
  - Malalties específiques del postpart (depressió i psicosi puerperal)
  - Altres trastorns psiquiàtrics en aquesta etapa

INTRODUCCIÓ

OBJECTIUS

Dones amb T. Psiquiàtrics

- Antecedents
- Trastorns crònics
- Debut perinatal

Tractament adequat i eficaç

- gestació
- part
- lactància

- **ESTABILITAT PSÍQUICA DE LA MARE**
- **VINCLE MATERN-FILIAL**

INTRODUCCIÓ

EPIDEMIOLOGIA

-20% embarassades presenten patologia psiquiàtrica

-Suspensió de tractaments:

- Descompensació 70% t. Afectius

-TMP associen complicacions gestació

- resultats obstètrics/neonatal
- T. Del vincle
- Neurodesenvolupament del RN

-10% mares (aprox.): episodi depressiu post-part

-20% depressions perinatals rep tractament

RECOMANACIONS GUIES CLÍNIQUES:

- **Gestacions de dones amb TMS:** Unitats ARO + unitats de psiquiatria perinatal.
- **Part i post part:** atesos a hospitals amb obstetrícia, neonatologia i psiquiatria.

INTRODUCCIÓ

TRACTAR O NO TRACTAR?

- No hi ha una solució perfecta
- Dades imprecises
- Decisió: avaluació del balanç risc/benefici
- Presa de decisions compartida

Exposició al
fàrmac

Exposició a la
Malaltia

Efectes de la malaltia no tractada

CONDUCTA DE LA DE LA MARE

- Autolesions
- Suïcidi
- Consum tòxics
- Desnutrició / Pitjor cura prenatal
- Alteracions del vincle
- Afectació resta de la família

EFFECTES DE LA MALALTIA MATERNA

- Efectes Perinatals (obstètrics i neonatals)
- Desenvolupament físic dels descendents
- Sobre el Neurodesenvolupament

Efectes de la malaltia no tractada

CONSEQÜÈNCIES OBSTÈTRIQUES I NEONATALS

DEPRESSIÓ PRENATAL: CONSEQÜÈNCIES OBSTÈTRIQUES

Part preterme

(Jarde 2016)

Baix Pes

(Jarde 2016, Eastwood J 2017)

Hemorràgia embaràs

(Lupatelli A, 2014; Malm H, 2015. Ogunyemi D, 2018)

Part instrumental

(Hu R, 2015; Malm H, 2015; Oberlander TF, 2016)

Avortament espontani

(Johansen RL, 2015; Almeida ND, 2016)

OR 1.1-1.5

DEPRESSIÓ PRENATAL: CONSEQÜÈNCIES NEONATALS (1 M)

Funcionament neonatal alterat

- Atenció (orientació)
- Habitució
- Excitabilitat (alta reactivitat)
- Reflexes
- Hipotonia
- Autoregulació
- Destresa motora
- Signes d'estrès (ensurt, tremolor, arquejat d'esquena)

(Lundy BL, 1999; Field T, 2001; Marcus S, 2011; Salisbury AL, 2011; Salisbury AL, 2016)

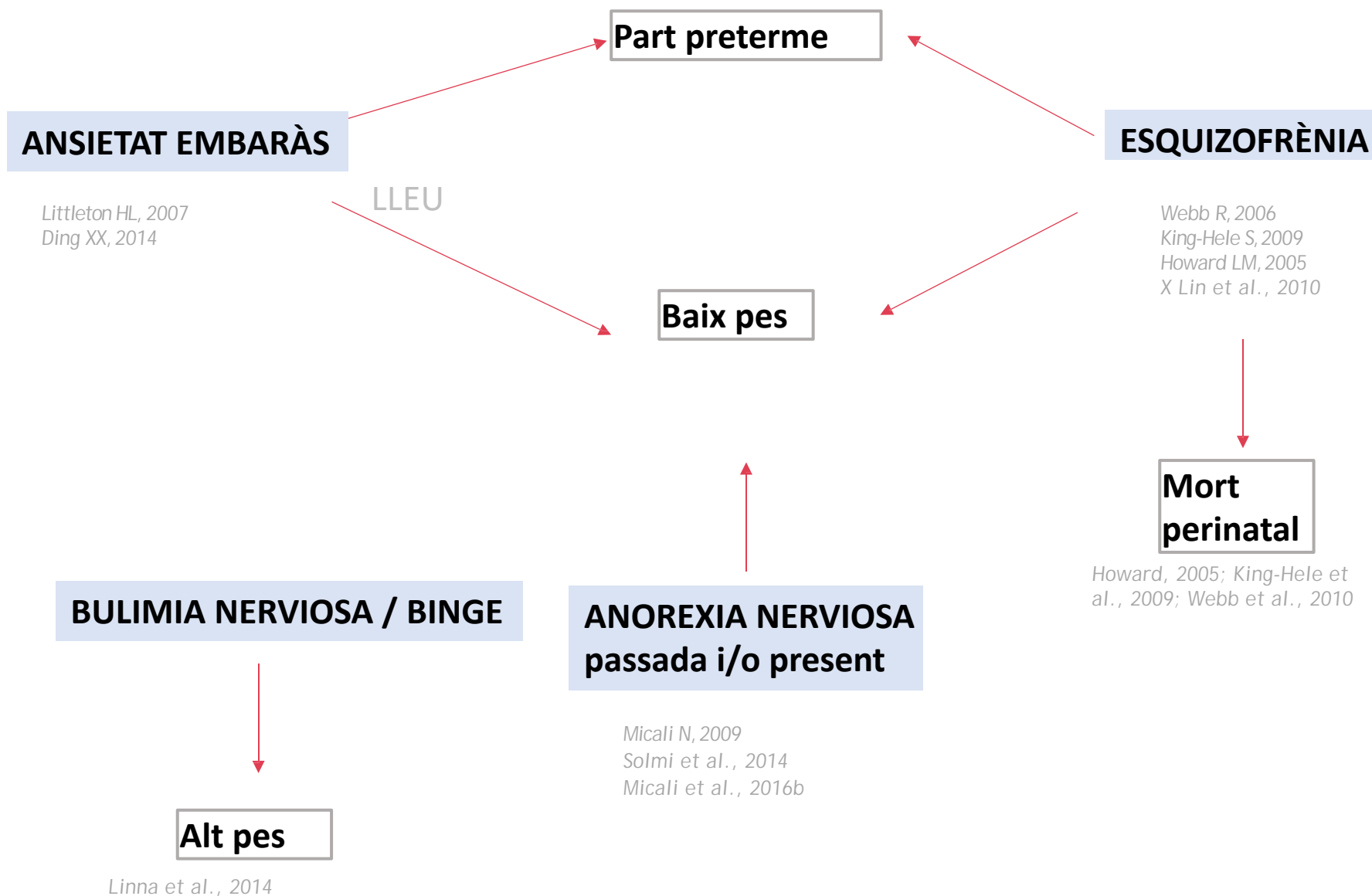
Dificultats de temperament

- Plor / Comportaments de queixa

(Diego MA, 2005; Field T, 2007)

Son desorganitzat/ pertorbat

(Field T 2001, 2007, Diego MA 2005)

CONSEQÜÈNCIES SOBRE EL DESENVOLUPAMENT FÍSIC

II. EFECTES SOBRE EL DESENVOLUPAMENT FÍSIC

Mort sobtada lactant 9% casos vs 2% controls

(Whoward 2007) *Depressió*

Pitjor Salut física general.

3 m

5 a.

• Còlics	• Vòmits	• Còlics
• Refredats	• Infecció d'oïda	• Diabetis
• Tos	• Rush cutani	• Diarrea
• Diarrea		

(Goldman, 2018)

(Rahman A, 2004; Raposa E, 2014)

Baix pes + adipositat central(3 a.)

ErteI 2010

DPP

Farías-Antúnez S, 2018

Retard creixement i talla baixa(1 a.)

**DEPRESSIÓ PERINATAL
+ INGRESSOS BAIXOS**

Rahman A, 2004
Wojcicki JM, 2011
Surkan PJ, 2012
Parsosns CE, 2012

Retard creixement (5 a.)

Baix pes (5 a.)

Sobrepes

ANOREXIA NERVIOSA

Patel P, 2002

**DPP CRÓNICA
+ INGRESSOS ALTS**

Lampard AM, 2014

CONSEQÜÈNCIES SOBRE EL NEURODESENVOLUPAMENT

1. T. Emocionals
2. T. del Neurodesenvolupament i del comportament
3. T. Cognitius
4. T. Del Vincle
5. Canvis de l' estructura i funció cerebral

1. TEMOCIONALS DE LA DESCENDÈNCIA

DEPRESSIÓ PRENATAL

Gerardin P, 2011
Velders FP, 2011
Leis JA, 2013

- Fins 18 a.
- **Depressió adolescència tardana.** RR=1.5

Leis JA, 2013
Pearson RM, 2013
Goodman SH, 2011

DPP

- Pobre **competència social** a l' escola
Field T, 2010
Tronick E, 2009
- **Depressió adolescència**, modulada pel nivel educ matern
Hartley C, 2010; Kersten Alvarez LE, 2012
Verbeek T, 2012; Tronick E, 2009
- **Depressió 18 a.** RR=7.44. Associada a DPP severa i persistent

Netsi E, 2018

Depressió

Ansietat
De separació; Fobies

↓ HHSS
Empatia; col.laboració

PSICOSIS PUERPERAL
(ingrés UMB)

Abbott R, 2004

ANSIETAT
PRENATAL

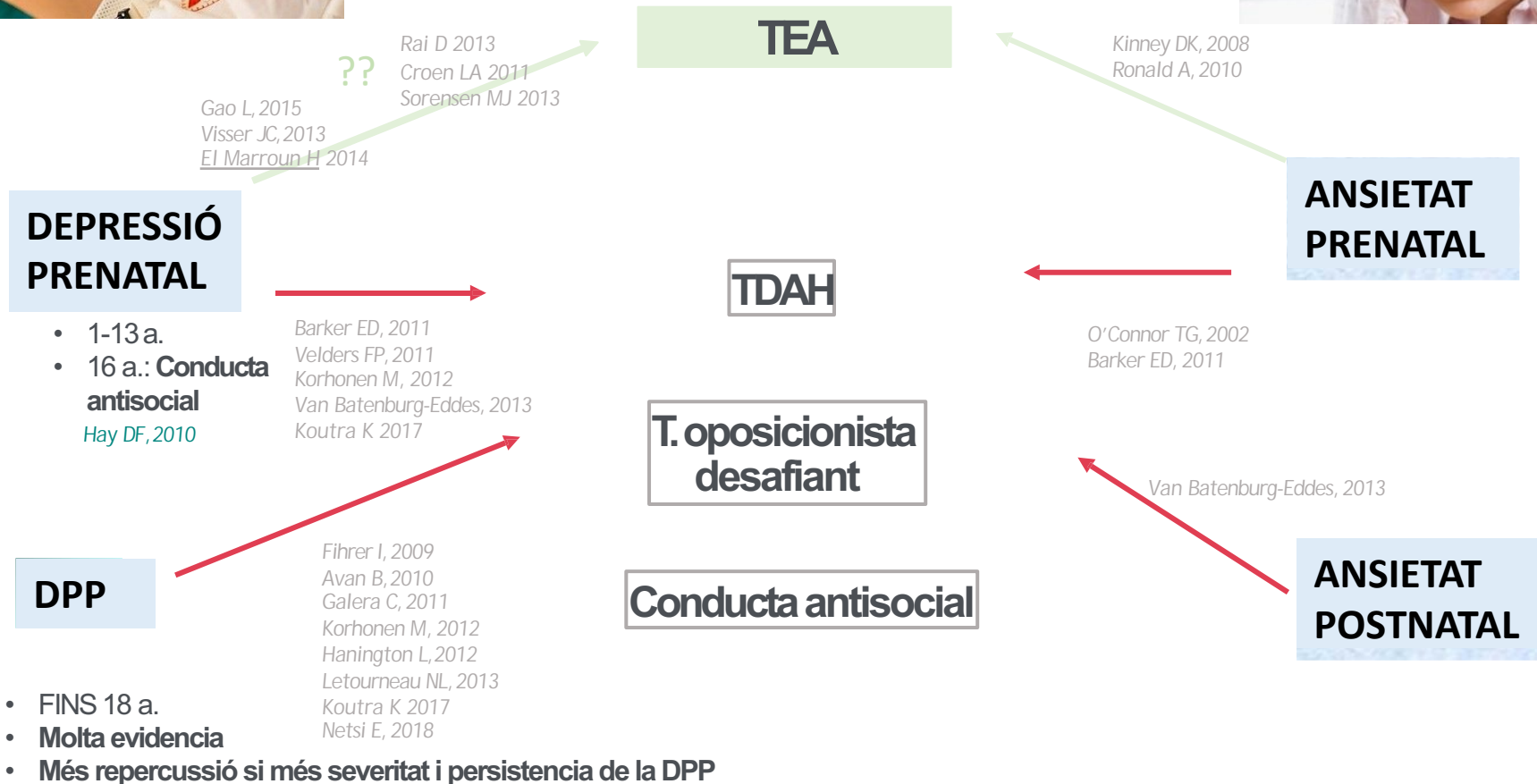
- Infància
Blair MM, 2011; Velders FP, 2011
Davis EP, 2012; Barker ED, 2011
- Adolescència
O'Donnell KJ, 2014

ANSIETAT
POSTNATAL

- **Inhibició** davant la novetat
Reck C, 2013
- Mares TEPT → Dificultat **regulació emocional** descendència
Bosquet Enlow M, 2011

Glasheen C, 2010

2. T. DEL NEURODESENVOLUPAMENT I T. CONDUCTA DE LA DESCENDÈNCIA

3. T COGNITIUS DE LA DESCENDÈNCIA

DEPRESSIÓ PREENATAL

↓ Desenvolupament cognitiu general lleu (18 m)

Stein A, 2014; Santucci AK, 2014

Retard en adquisició del llenguatge (3 a.). RR = 1,8

Skurtveit S, 2014; Deave T, 2008

No efecte clar sobre la Intel·ligència (3a.-6a.-16a.)

Nulman I 2012, Tse AC 2010, Hay DF 2008

DPP

↓ Desenvolupament cognitiu gnral

**Alteracions llenguatge
Dificultats aprenentatge**

*Conroy S, 2012; Letourneau NL, 2013;
Quevedo LA, 2012; Kaplan PS, 2011;
Sutter-Dallay AL, 2011*

Efectes sobre la Intel·ligència (CI)

Sui G, 2016

DEPRESSIÓ PERINATAL PERSISTENT

Fracàs escolar per matemàtiques (16 a.), RR= 2.65

Netsi E, 2018

Afectació selectiva de la depressió materna intensa persistent sobre el CI de la descendència

van der Waerden J, 2017

3. TCOGNITIUS EN LA DESCENDÈNCIA (II)

ANSIETAT EMBARÀS

Associació ↓consistent que per la depressió

Problemes funcions executives

Buss C, 2011

Rendiment exàmens (11a.)

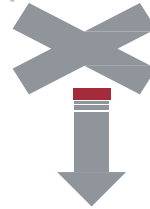
Galler JR, 2004

4. T. DEL VINCLE EN LA DESCENDENCIA

Un vincle afectiu intens que es genera entre el nen i el seu cuidador. Innat. Imprescindible per a la supervivència

Bowlby, 1969

??

VINCLE DESORGANITZAT

**DEPRESSIÓ
PRENATAL**

*Tharner A
2012 ≠ Hayes
LJ, 2013*

DPP

*Martins C, 2000
Atkinsons L, 2000
Hipwell AE, 2000*

Comportaments temorosos.
Problemes amb els iguals en entorns escolars
Contacte físic inadequat: poc o excessiu.
Impulsivitat.
Desregulació emocional.
Eviten la interacció, aïllament, o mostren indiscriminadament amistat.

5. CAMBIS ESTRUCTURA CEREBRAL EN LA DESCENDÈNCIA

Estudis amb neuroimatge (RMN y RMNf)

ANSIETAT EMBARÀS

- 6m: disminució vol hipocamp dret
- 6-9a :↓ volum SG:
Ctx prefrontal y premotor
Lòbulo temporal
Gyrus postcentral
Cerebel

DEPRESSIÓ PRENATAL

- 6-14d alt microestructura amígdala
- 1m: alt. connectivitat amígdala i ctx prefrontal
- 6m: ↑ connectivitat amígdala esq amb estresresponsables de regulació emocional, sensorial i percepció, i memòria emocional
- 2,5-5^a: ↓ SG frontal inf dreta i temporal medial

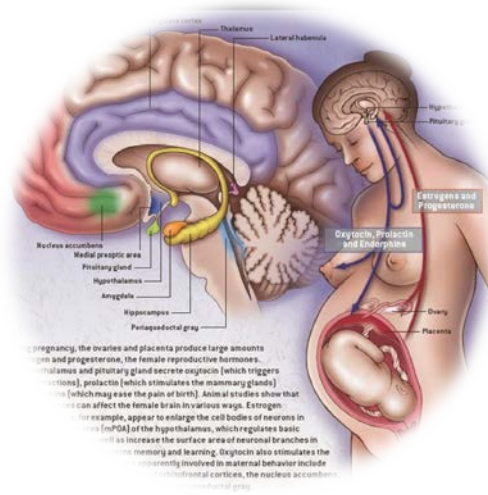
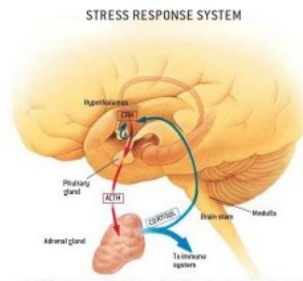

DPP

- 2,5-5^a:
↓ SG ctx frontal sup dret
Canvis SB

Buss 2010, Posner 2016, Quiu 2013,2015, Lebel 2016, Grifkin-Graboi 2013

Mecanismes de programació fetal

Still Face Experiment

EFECTES DELS FÀRMAS DURANT LA GESTACIÓ

- No hi ha una solució perfecta
- Dades imprecises
- Decisió: avaluació del balanç risc/benefici
- Presa de decisions compartida

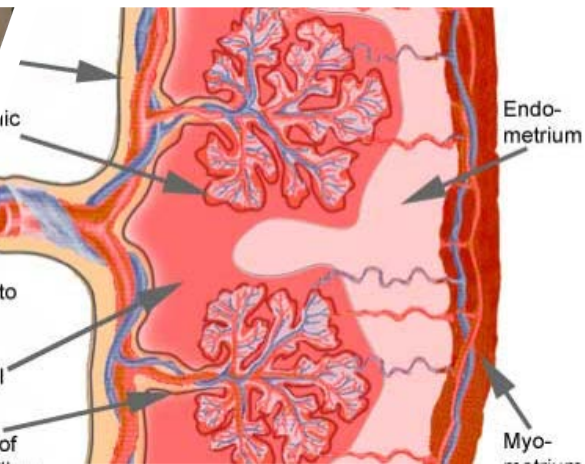
Exposició al
fàrmac

Exposició a la
Malaltia

EFFECTES DELS FÀRMACS DURANT LA GESTACIÓ

EFECTES DELS FÀRMACS DURANT LA GESTACIÓ

Exposició directa ...

- ...a psicofàrmacs (a través placenta i llet materna)
- ...a la malaltia materna (modificacions hormonals i immunològiques)

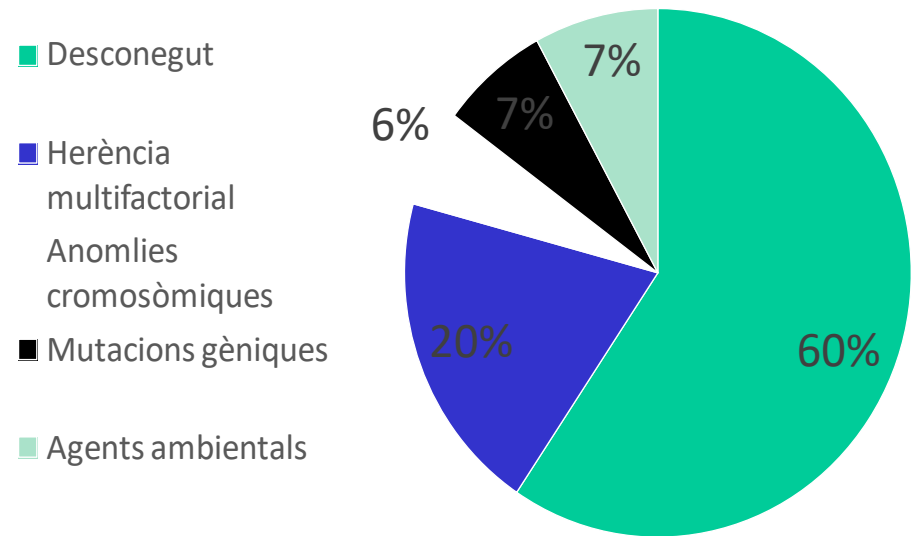
Exposició indirecta...

- ...a psicofàrmacs a través EA (somnolència, alt)
- ...a la malaltia materna a través dels canvis de la conducta materna

EFECTES DELS FÀRMACS DURANT LA GESTACIÓ

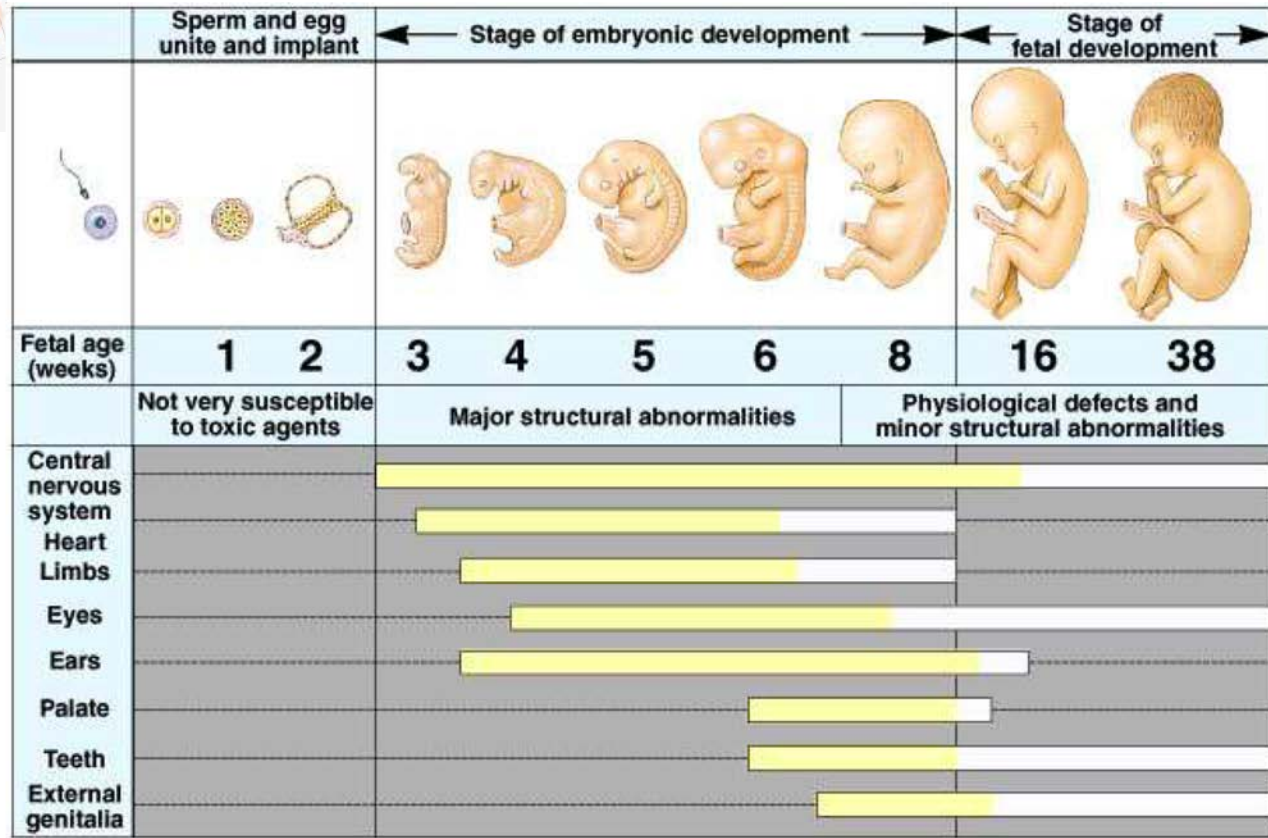
Generalitats

Risc teratogènia en població general:
3-5%

3% exposició a fàrmacs

EFECTES DELS FÀRMACS DURANT LA GESTACIÓ

"LLEI DEL TOT O RES"

ALT. ESTRUCTURALS

ALT. FUNCIONALS
COMPL. PART

Recomanacions generals

Valorar el desig gestacional

Mètode anticonceptiu

Planificar l'embaràs
(estabilitat 6m)

Embaràs confirmat

Valorar seguir ttm el 1er trimestre

Avaluar comportaments de risc:

- Conductes auto/heteroagressives
- Consum de substàncies
- Mal control de l'embaràs
- Violència de gènere

Mantenir el tractament més eficaç

Monoteràpia

Mínima dosi

Recomanacions per l'ús de psicofàrmacs

Àcid fòlic 1 mes abans de la concepció i el primer trimestre
0,6 - 0,8 mg/dia
(4 – 5 mg/dia si anticonvulsionants)

Valorar el risc segons EG (3^a 11ª setmana)

Prioritzar els més estudiats, més segurs i més eficaços

Ecocardiograma precoç (16 s)
Ecografia massís facial sbt si BZD

